

La Barcelona teatral obre eufòrica la temporada

Façana il·luminada del reformat Teatre Goya del carrer de Joaquim Costa de Barcelona, ben visible des de la ronda de Sant Antoni, el dia de la inauguració.

El creixement de l'oferta és imparable. Eufòria, trempera, optimisme i il·lusió. Tot això marca l'ambient teatral barceloní. La nova temporada s'ha obert amb bones perspectives. I amb bones notícies, com ha estat la recuperació del Teatre Goya, totalment reformat.

La cèntrica sala s'afegeix als nous espais escènics oberts recentment, el de la Biblioteca de Catalunya, el Coliseum, el Raval i les dues sales del Teatre Gaudí Barcelona.

I el Goya no serà la darrera. Abans no s'acabi la temporada, s'ha d'inaugurar el nou Teatre Paral·lel, amb capacitat mitjana-alta, que construeix la SGAE a l'avinguda del Paral·lel, on abans hi havia hagut el teatre Espanyol i l'Studio 54.

La nova etapa del Goya ha engegat, a més, amb un muntatge afortunat, l'obra *Els nois d'història* (*The History Boys*), d'Alan Bennett –el genial autor de l'enginyosa narració *Una lectora poc corrent* (Anagrama/Empúries)–, obra hàbil que reuneix tots els ingredients per a convertir-se en un dels fenòmens de la temporada.

Barcelona obre la temporada teatral amb el repte de mantenir, o augmentar, la xifra rècord assolida l'any passat, uns dos milions i mig llargs d'entrades venudes. Noves sales, com ara el renovat Teatre Goya, hi han de contribuir.

El muntatge que dirigeix i protagonitza Josep Maria Pou, un dels actors que s'han fet més populars i estimats aquests darrers anys, ha aconseguit elogis unànimes per part de la crítica, i el públic hi ha respost entusiàsticament, bo i omplint el teatre funció rere funció, des de la primera.

Durant les tres primeres setmanes ja se n'han venut 15.000 entrades.

Amb aquest èxit, però, no n'hi haurà prou per a atènyer un objectiu que és molt difícil, el de consolidar –ja seria un mèrit gros– les extraordinàries xifres d'espectadors assolides la temporada passada. De moment, les corresponents al mes de setembre són semblants a les del setembre anterior. Això ha mantingut viu l'optimisme empresarial, en aquest inici de temporada.

El cas de 'Rock'n'roll'. I, pel que fa al nivell artístic, entre una cartellera variada i interessant, ha sobresortit un muntatge colossal, i ple d'interpretacions antològiques, el que el Teatre Lliure ha ofert de *Rock'n'roll*, de Tom Stoppard, dirigit per Àlex Rigola, amb una segona part que, segons un crític viatjat, supera la que oferí la companyia que va estrenar l'obra a Londres.

Aquí, però, i a diferència del Pou del Goya –teatre nou, fet i fet, i actor de fama– va costar d'omplir la sala, les primeres setmanes. Per diversos motius.

El títol de l'obra –i el cartell– no en reflectia les característiques, una reflexió sobre l'aniquilació soviètica de la Primavera de Praga i la seva recepció entre els comunistes anglesos –comunistes de Cambridge, per ser més precisos– i el paper que va fer el rock en les dictadures comunistes.

I, a més, el teatre públic va tenir més interès a destacar, en la publicitat, el nom del director –qui li coneix la cara que fa?– que no pas els dels actors.

Al boca a orella va funcionar al cap de tres o quatre setmanes i de segur que hauria pogut convertir el muntatge, cas d'haver estat ofert en un teatre sense programació anual, en una obra de llarga vida, però els teatres públics no poden arriscar-se a programar una obra més enllà del mes o mes i mig.

En tot cas, si pensen que ha quedat públic al carrer, poden tornar a programar-la, com serà el cas de *Coral romput*, de Vicent Andrés Estellés, presentada la temporada passada i que hi torna aquest mes de desembre.

Un oasi dins la crisi. “Nosaltres no podem parlar de crisi”, ens diu Daniel Martínez, president de Focus, el grup que gestiona les sales Villarroel, Romea, Condal i ara el Goya, i president

de l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (ADECTA).

El 18% d'augment d'espectadors i el 37% d'augment de recaptació de la temporada passada van constituir la pujada més gran per al teatre en la seva història moderna.

Augment. Per al crític teatral i escriptor Andreu Sotorra, el creixement no és ni sobtat ni d'ara, sinó que ve d'uns quants anys enrere.

Hom creu que aquest augment va començar el 1993, i va ser continu fins al 2002. I després va reaparèixer el 2006.

El creixement ve, diu Sotorra, d'ençà que el teatre passa a ser notícia habitual als mitjans de comunicació, especialment als mitjans àudio-visuals, i més especialment als espais informatius, com a notícia cultural. I també, d'ençà que els actors de teatre es fan populars i familiars gràcies als serials televisius.

"Molta gent s'ha fet espectador de teatre –comenta Sotorra– per veure segons quins actors que han vist per televisió. Això fa que siguin freqüents les obres que, per atreure un públic

nombrós, inclouen actors popularitzats per la televisió."

Els musicals. En l'augment global de l'any passat hi va intervenir, però, un factor nou, els grans musicals, espectacles que convoquen molts espectadors.

Enguany en tenim cinc en cartell, i n'hi ha un, *Què*, amb la missió de consolidar una sala teatral recent, el Coliseum, cinema que l'any passat va ser transformat en teatre –ja ho havia estat diverses vegades– per acollir *La Cubana*.

Però també van créixer, i de forma notable, els espectadors de les sales petites, les alternatives. L'augment va ser-hi del 42%. I encara es va millorar l'oferta amb la inauguració del Teatre Gaudí Barcelona, que compta amb dues sales.

"El risc –ens diu Daniel Martínez– era que el gran musical hagués arrossegat públic que anava a les altres sales, però això no ha passat. Vol dir que el musical ha portat públic nou, ha fet créixer el públic. I això també ens diu que el sector creix i té bona salut."

L'augment ha comportat beneficis que no són només econòmics. No tan sols hi ha més obres en cartell i més butaques.

"El creixement ha afectat favorablement la varietat; el ventall s'ha obert", diu Daniel Martínez.

I aquest ventall més obert dona més generosa cabuda als autors de casa de les generacions més joves. L'autor català ja era important en la programació de les sales alternatives, però ara també ho és en les comercials.

Autors de casa emergents. Daniel Martínez, ara com a president de Focus, recorda en aquest sentit el cas de la Villarroel, que s'ha instituït com a teatre d'autors i dramaturgs vius, amb una forta presència d'escriptors de les fornades posteriors als Belbel i Galzeran, i ja no diguem a Benet i Jornet.

La irrupció de l'autor català en els escenaris, primer en el circuit de sales alternatives i després en el comercial, ha estat impulsat indirectament, reconeix el representant dels teatres privats, pel projecte T6 del Teatre Nacional de Catalunya.

L'escenari de l'obra *Rock'N'Roll*, de Tom Stoppard, al mig de la sala Fabià Puigserver del Teatre Lliure, amb els espectadors a banda i banda. Es va representar fins el 19 d'octubre.

La presència de l'autor de casa és molt meritòria, considera Daniel Martínez. “La temporada passada –argumenta– el 46% dels espectacles eren d'autors catalans, una excepció no únicament espanyola, sinó també europea.”

Vegem-ne tres exemples, d'autors de casa, emergents. Jordi Casanovas (Vilafranca del Penedès, 1978), dramaturg i director de la companyia Flyhard Theatre Company, havia estrenat diverses obres en sales alternatives ienguany ha obert la temporada del Villarroel amb un text que ha dirigit ell mateix, *La ruïna*, obra publicada per Edicions 62, com ho havia estat una d'anterior de Casanovas, *Beckenbauer*, premi Ciutat d'Alcoi 2005.

No s'acabarà, però, amb *La ruïna*, la col·laboració del dramaturg amb la Villarroel, perquè el 30 de gener hi presenta una altra obra seva que també dirigeix, *La revolució*.

A la Villarroel, un text d'una dramaturga i directora emergent, Carol López (Barcelona, 1969) va convertir-se, la temporada passada, en un dels èxits de la primavera. És *Germanes*, adaptació d'un Txèkhov. L'obra es troba actualment de gira i tornarà a la Villarroel el 28 de maig.

Carol López ha estrenat un parell d'obres al Lliure, teatre que el 5 de novembre presenta la darrera creació de Lluïsa Cunillé, *El bordell*.

Lluïsa Cunillé (Badalona, 1961), dramaturga resident del Teatre Lliure, compta amb una trentena d'obres estrenades i comença la relació amb el Lliure el 2002. Enguany va rebre el premi Lletra d'Or per l'edició d'*Après moi, le déluge*, i, bo i coincidint amb l'estrena d'*El bordell*, Edicions 62 publicarà un volum especial de la seva obra, *10 peces*.

Més al dia. El nou Goya s'ha obert amb una obra estrenada a Londres el 2004 i el Tom Stoppard del Lliure encara és més nou, del 2006. Els empresaris i productors teatrals semblen estar més al corrent de les obres de fora, si més no del món anglosaxó. “Estem més al dia”, ens diu Daniel Martínez. “No solament perquè estem més atents a les estrenes de fora –afegeix–, sinó perquè som més ben considerats a l'hora d'obtenir-ne els drets. Ja no pregunten qui som.”

Varietat empresarial. La varietat d'oferta respon també a una varietat empresarial, a una varietat de política i gestió teatrals, i de línies.

Tres sales que pertanyen al grup Focus tenen director artístic: el Romea, el Villarroel i el Goya. Això ha permès de perfilar la personalitat de cada sala i de fidelitzar-ne el públic.

Lluny d'aquesta política tenim, per exemple, el grup Balañà, on les sales, moltes de les quals havien fet de sales de cinema, durant anys i panys, es distingeixen per la capacitat, i obtenen xifres d'espectadors molt contrastades, en virtut de l'acceptació de cada obra, sigui al Tívoli o al Club Capitol, al Borràs o al Coliseum.

a diferència d'allò que ha passat en algunes altres autonomies.”

En aquest sentit, també s'ha progressat en la creació de centres d'arts escèniques, oberts ja a Reus i Terrassa, i de festivals, com el de Temporada Alta, a Girona-Salt.

Sales petites. L'optimisme i la il·lusió també ha arribat a la casa dels més pobres. Les sales alternatives, o petites, s'han acabat imposant, i trobant el seu públic. Si alguna ha hagut de tancar no ha estat pas per manca d'encert teatral, sinó per la pressió immobiliària.

N'hi ha que ja han arribat a una xifra òptima, i algunes altres pensen que encara poden tenir més espectadors. “El

Sales a tot Catalunya. La modernització dels teatres catalans ha estat un altre dels factors que ha reforçat la bona salut de moltes companyies privades, perquè hi poden representar les obres estrenades a Barcelona. Els darrers vint anys, el canvi ha estat espectacular. La situació, segons Daniel Martínez, “és òptima, amb més de cent espais, i fins i tot diria que suficient, perquè totes les ciutats importants en tenen un.”

Aquesta tasca de reforma o creació de nous espais ha avançat paral·lela a la reforma de les sales privades de Barcelona. “Els polítics –diu Daniel Martínez– van entendre que no es podien afavorir només els teatres públics,

públic respon”, ens diu Ever Blanchet, director del Versus Teatre i del Teatre Gaudí Barcelona. Sobretot, si tens una línia, si mantens la teva personalitat. I si no caus en la pedanteria.”

El Versus i el Gaudí es troben en fase de creixement. “Tenim 24.000 espectadors i volem arribar a 30.000. És un repte que penso que a la llarga assolirem. La temporada passada va ser molt bona. Vam doblar la venda de darrera hora.”

La nova temporada ha engegat amb bon peu. Van presentar l'obra d'un autor desconegut, *Sexe, amor i literatura*, de Joan Gallart, i la van prorrogar. “Era bona literatura dramàtica, no riure per riure”, diu Ever Blanchet.

L'any passat, l'obra *Quina vida*, de Howard Korder, dirigida per Roger Pera, va triomfar al Gaudí, i, ara s'ha traslladat a una segona sala alternativa, la Muntaner.

“Hi ha un públic –ens diu el crític Andreu Sotorra– que se sent còmode en una sala de capacitat inferior a les cent persones, potser perquè troba una proximitat amb els actors que no troba als teatres grans.”

Les sales petites, a més, fan una funció molt important, apunta Sotorra. “Donen sortida –diu– a les escoles de teatre i dansa, públiques i privades, escoles que preparen molt bé els estudiants. Ara en surten molt ben formats en música, cant, veu i dansa.”

quioscos el setmanari *Time Out*, una altra excel·lent guia d'espectacles. I per internet es poden trobar moltes webs d'informació, a banda de les webs de cada sala.

Fins i tot es poden consultar, per posar un cas singular, les ponderades crítiques teatrals d'Andreu Sotorra, al seu web, www.andreusotorra.com.

Internet també ha millorat espectacularment, primer a través dels caixers automàtics de les caixes d'estalvis, i després, dels ordinadors, l'accés a l'adquisició d'entrades, i aquest factor ha estat, potser, un dels més importants pel que fa a l'augment d'espectadors.

Finalment, pel que fa a la divulgació dels espectacles, cal constatar

no és apta per a una obra de petit format i ha de cercar, sempre, l'espectacularitat. “El Nacional necessita omplir la sala gran –amb l'ajut dels autocars– i això té conseqüències”, ens diu. Però el crític reconeix que estem més bé, en general, que fa uns anys, si bé, en certs aspectes, cal ser escèptic.

Pel que fa a les sales alternatives, ha constatat que, la temporada passada, es van programar obres de massa poca consistència, obres de les quals no va voler fer la crítica, per no desanimar uns artistes joves que tot just comencen.

A Benach li agradaria que el públic fos més exigent i encuriós. Sigui per manca d'informació, de curiositat

EL TEMPS

EL TEMPS

Presència mediàtica. Sales modernitzades, oferta variada, divulgació mediàtica, popularitat dels actors: aquests factors expliquen la bona resposta del públic a l'increment de l'oferta teatral.

Pel que fa a la repercussió mediàtica, cal recordar que, a més de la presència de les estrenes teatrals als telenotícies, han augmentat considerablement els canals de divulgació, tant els impresos com els electrònics.

Uns exemples. La revista i guia *TeatreBCN* –100 pàgines, a tot color!– que es distribueix de franc a la majoria de les sales, acaba d'editar el número 100, aquest mes d'octubre. Va ser fundada el 1999. Més recentment, ha arribat als

la professionalització dels serveis de premsa de les empreses teatrals, professionalització que arriba a les sales més modestes.

Teatre més comercial i digerible.

Joan-Anton Benach, crític teatral d'EL TEMPS i *La Vanguardia*, pensa que aquestes xifres s'han obtingut perquè es fa un teatre més comercial i digerible. “L'obsessió per la taquilla perjudica l'exigència teatral”, diu. Alhora, reconeix que hi ha teatres, especialment el Lliure, que, a banda d'encerts o desencerts, manté una tensió programadora.

De vegades, el teatre públic ha de ser comercial si, com és el cas del TNC, compta amb una sala, la principal, que

o d'apatia, hi ha obres d'alt nivell –produïdes a casa o vingudes de fora– que es reben amb força desinterès. Un exemple, el muntatge que l'argentiní Daniel Veronese presenta a l'Espai Lliure fins el 26 d'octubre, *Espia a una mujer que se mata*, una versió de *L'oncle Vània*, de Txèkhov.

Benach constata, doncs, una certa resistència a apreciar fenòmens teatrals importants, que contrasta amb l'èxit ràpid que assoleixen les obres que tenen el reclam d'un autor popular, com ha estat el cas del monòleg de Sergi López al TNC, amb les entrades venudes el segon dia.

Lluís Bonada